

The Gleaner

Vol 16 (1980)

Μία αθησαύριστη αγγελία του Ν. Σ. Πίκκολου (1821)

Αλέξης Πολίτης

doi: [10.12681/er.344](https://doi.org/10.12681/er.344)

To cite this article:

Πολίτης Α. (1980). Μία αθησαύριστη αγγελία του Ν. Σ. Πίκκολου (1821). *The Gleaner*, 16, 301–305.
<https://doi.org/10.12681/er.344>

μεταγενέστερα χρόνια, από τις δηλώσεις των τυπογράφων στην αυστριακή λογοκρισία της Βενετίας, γνωρίζουμε ότι οι έκτυπώσεις των 'Ημερολογίων γίνονταν το καλοκαίρι ή το φθινόπωρο του προηγούμενου έτους, ώστε να υπάρχει ο χρόνος για την εγκαιρη διοχέτευσή τους στην αγορά.

Η διατύπωση, στον Κατάλογο του 1802: «καί ακολουθώς των επομένων χρόνων» πρέπει να φανερώσει την πρόθεση του Γλυκί να εξακολουθήσει την έτήσια δημοσίευση «Μηρολογίου» και ίσως, και τη συνέχεια μιᾶς παράδοσης της οποίας τὰ ἴχνη μᾶς διαφεύγουν ακόμη: οἱ λίγες εκδόσεις πού γνωρίζουμε δὲν πρέπει νὰ ἀντιπροσωπεύουν παρά ἓνα μικρὸ δεῦγμα τῆς συνολικῆς παραγωγῆς.

Φίλιππος 'Ηλιού

ΜΙΑ ΑΘΗΣΑΥΡΙΣΤΗ ΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ Ν. Σ. ΠΙΚΚΟΛΟΥ (1821)

Τὰ ὅσα σημειώθηκαν σὲ προηγούμενες σελίδες αὐτοῦ τοῦ τόμου γιὰ τὶς πρώτες ἐκδόσεις τῶν «Κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν» καὶ τῶν «'Ηθικῶν Διηγημάτων» τοῦ Bernardin de Saint - Pierre, σὲ μετάφραση τοῦ Νικολάου Σ. Πίκκολου (βλ. 'Αλ. Πολίτης, «Ν. Σ. Πίκκολος καὶ Φοριέλ», σ. 5 καὶ 18), μποροῦν νὰ συμπληρωθοῦν τώρα, μὲ τὰ στοιχεῖα πού περιέχονται σὲ ἀθησαύριστο ἔντυπο τοῦ 1821. Τὸν 'Ιανουάριο τοῦ 1821 ὁ Πίκκολος τύπωσε στὸ Παρίσι, σὴν τυπογραφία τοῦ J. M. Eberhart, προαγγελία τῆς ἐκδοσης, μὲ ἐκκλιση γιὰ προεγγραφή συνδρομητῶν (8ο, σ. 1-4). Ἀντίτυπο τοῦ ἔντυπου αὐτοῦ, συσταχωμένο μὲ τόμο τοῦ Λόγιου 'Ερμῆ τοῦ 1820, βρίσκεται σὴν βιβλιοθήκῃ τοῦ κυρίου 'Αριστείδη Γαρίνη ('Αθήνα), ὁ ὁποῖος μὲ προθυμία τὸ ἔθεσε στὴ διάθεσή μου. Τὸ κείμενο τῆς ἀγγελίας ἐπανεκδίδεται ἐδῶ φωτομηχανικά.

'Επιβεβαιώνεται ἔτσι ἡ πρόθεση τοῦ Πίκκολου νὰ τυπώσει σὲ ἕνα ἐνιαῖο τόμο τὶς μεταφράσεις τεσσάρων ἔργων τοῦ Βερναρδίνου Σαμπιέρρου: «Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν», «'Ινδικὴ Καλύβη», «Λέσχη τῆς Σουράτης» καὶ «Περιήγησις τῆς Σιλεσίας». Στὸ σχέδιο αὐτὸ ἀνταποκρίνεται καὶ μιὰ πρώτη προμετωπίδα τοῦ ἔργου πού ἔχει διατηρηθεῖ σὲ ὀρισμένα ἀντίτυπα («I. E. Βερναρδίνου Σαμπιέρρου, 'Ηθικὰ Διηγήματα τ έ σ σ ε ρ α . . .»), καὶ ἡ ὁποία ἀντικαταστάθηκε στὴ διάρκεια τῆς ἐκτύπωσης (βλ. 'Αλ. Πολίτης, ὁ.π., σ. 18 σημ. 40). Τελικὰ οἱ μεταφράσεις αὐτὲς κυκλοφόρησαν σὲ δύο ἀνεξάρτητους τόμους (1823 καὶ 1825): ὁ πρῶτος περιέχει μόνον «Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν» καὶ ὁ δεύτερος «'Ηθικὰ Διηγήματα τ ρ ι α».

Ἡ ἀγγελία τοῦ Πίκκολου εἶναι χρονολογημένη «α' 'Ιανουαρίου αὐακ'» καὶ ὁ μεταφραστὴς σημειώνει ὅτι «ὁ τύπος θέλει ἀρχίσει τὸν Μάιον μῆνα». Ἡ ἐκρηξὴ τῆς ἐπανάστασης ἀνάστειλε προσωρινὰ τὴν ἐκδοση καὶ τροποποίησε τὸ ἀρχικὸ ἐκδοτικὸ σχέδιο. Δὲν μπόρεσα νὰ ἐξακριβώσω τὴν τύχη τῆς μετάφρασης τῶν «Κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν» σὲ 'ὀθωμανικὴ' γλώσσα τὴν ὁποία βιάστηκε νὰ προλάβει ὁ Πίκκολος. Οὐμίζω, τέλος, ὅτι πρόσφατα δημοσιεύθηκε (Στ. Φασουλάκης, Ἐγνωστες ἀγγελίες ἐκδόσεως βιβλίων τυπωμένες στὴ Γαλλία, τὴν Ἰταλία καὶ τὴν Ἑλλάδα, Ἀθ. 1979, σ. 21 - 24) «Προκήρυξις» τοῦ Πίκκολου (Παρίσι, 13 'Ιανουαρίου 1841), μὲ τὴν ὁποία ἀναγγέλλεται ἡ δεύτερη («ἐγκυρη») ἐκδοση τῶν ἔργων τοῦ Bernardin de Saint - Pierre στὰ ἑλληνικά.

'Αλέξης Πολίτης

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ.

ΚΑΝΕΙΣ ἀπ' ἐκείνους, ὅσοι εὐτύχησαν νὰ γενθῶσι τῶν Γαλλῶν ἢ ἄλλου φωτισμένου ἔθνους τὴν φιλολογοίαν, δὲν ἀγνοεῖ τὴν φήμην τοῦ Βερναρδίνου Σαιμπιέρρου (Bernardin de Saint-Pierre). Τινὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ εἶναι κλασικὰ ὄχι μόνον εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλην τὴν σοφὴν Εὐρώπην. Τοιαῦτα εἶναι μάλιστα Τὰ ΚΑΤΑ ΠΑΪΔΙΟΝ ΚΑὶ ΒΙΡΓΙΝΙΑΝ, καὶ Ἡ ἸΝΔΙΚῆ ΚΑΛΪΒΗ. Μετὰ τὸν Τηλέμαχον τοῦ Φενελῶνος κἀνὲν βιβλίον ἴσως δὲν ἔγινε πλέον περισπούδαστον, οὐδ' ἐμεταφράσθη εἰς περισσοτέρας γλώσσας καὶ συχνότερα παρὰ τὸ πρῶτον. Χωρὶς νὰ ἐπαρισμήσω ἐδῶ ἕλας τὰς μεταφράσεις, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶναι διεξοδικώτατον, ἀρκεῖ νὰ σημειώσω ὅτι Ἀγγλικά μὲν εὐρίσκονται τέσσαρες, Γερμανικά δὲ τρεῖς. Ἐν συντόμῳ, τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἐπυλλαπλασιάσθη εἰς τὸς δύο κόσμους μὲ ἕλα τὰ μέσα, ὅσα ἔχει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ φανερόνῃ εἰς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ τὰ φρονήματα καὶ πάθη του. Ἡ ποίησις, ἡ μουσικὴ, ἡ ζωγραφία ἐδανείσθησαν καὶ δανείζονται καθ' ἡμέραν ἀπ' αὐτὸ ὑποθέσεις, φιλοτιμούμεναι νὰ ἐκτυπώνωσιν, ἐκάστη κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῆς τρόπον, τὰ ἀθάνατα κάλλη του.

Τοῦτο τὸ ἠθικώτατον σύγγραμμα πολλάκις καὶ πάντοτε μὲ ἠδονὴν ἀναγνώσας, ἐπεθύμησα νὰ τὸ κοινοποιήσω διὰ τῆς μεταφράσεως εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου μὲ ἄλλα τρία τοῦ αὐτοῦ συγ-

(2)

γραφῆως διγηήματα, τὴν Ἰνδικὴν Καλύθην, τὴν Λέσχην τῆς Σουράτης, καὶ τὴν Περιήγησιν τῆς Σιλεσίας, γεννήματα ἄξια τοιοῦτου πατρὸς, πνέοντα, καθὼς ὅλα τὰ λοιπὰ, Σωκρατικὴν σοφίαν, γλυκύτητα καὶ χάριν. Ἐπρόβλεπα τὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου, χωρὶς ν' ἀποδειλιάσω μετέπειτα ὅμως, ἀπαντῶν μεγαλητέρας ἀπ' ὅ,τι ἐσοχάζομην, πολλάκις ἐδίδαξα καὶ ἀπεπίσθη, καὶ πολλάκις ἀνεπαύρησα. Ἐπεξεώρασα τὴν μεταφρασίμ μου κατὰ τὴν δωδεκάτομον ἔκδοσιν τῶν Ἀπάντων τοῦ Σαιμπιέρρου, τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος τόμος, ὁ περιέχων τὸν βίον του, μόλις πρὸ δύο μηνῶν ἐφάνη τελευταῖος μετὸν δεῦτερον. Διὰ τὰ γαίην ἄξιον ὅπως οὖν τοῦ πρωτοτύπου, ἐχρειάζετο βέβαια καὶ ἄλλας φροντίδας τὸ ἀπεικόνισμα, καὶ ἤθελα μετὰ χαρᾶς ἀναβαλεῖ ἀκόμη τὴν δημοσίευσίν του, ἂν δὲν ἐμάνθανα παρὰ τῆς γήρας τοῦ μπακαρίτου, ὅτι τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν μετεφράσθησαν καὶ εἰς Ὀθωμανικὴν γλῶσσαν. Τὸ νέον τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ παραβλέψω πάντα ἄλλον σοχασμὸν, καὶ νὰ ρίψω τὸν κύβον, διὰ νὰ μὴν ἔλθω ὕστερος τοῦ Ἀγαρηνοῦ μεταφραστοῦ.

Εἰς τὴν ἀρχὴν θέλω προσθέσει τὸν βίον τοῦ συγγραφέως, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐξηγητικὰς καὶ φιλολογικὰς σημειώσεις. Τὸ βιβλίον θέλει συμπληρωθῆ ἀπὸ 20 ἢ 23 κόλλας τοῦ τύπου εἰς μέγεθος, χαρτίου καὶ χαρακτῆρας, ὡς τῆς παρούσης προκηρύξεως. Ἡ τιμὴ αὐτοῦ, δεμένου ἡμιγαλλισί, διορίζεται διὰ τοὺς συνδρομητὰς 13 γρ. εἰς τὴν Ἑλλάδα, 9 γρ. εἰς τὴν Γαλλίαν, 10 ρούβλ. εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ 4 ἀργυρὰ φλωρίνια εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν. Τόσα μόνον σώματα θέλουσιν τυπωθῆ εἰς περγαμνηνοειδῆ χάρτην (papier velin), ὅσα ἐπίτηδες παραγγελλοῦν. Ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι διπλασία.

(3)

Ὁ τύπος θέλει ἀρχίσει τὸν Μάϊον μῆνα. Ἡ καταγραφή τῶν συνδρομητῶν γίνεται μὲ προκαταβολήν,

- ἘΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ^ω. Σκαρλάτῳ Παπαρηγοπούλῳ καὶ Κ^ω. Ἰ. Πολυγρονιάδῃ.
 ἘΝ ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Ζαυῆ Βλασῆ, καὶ Κ^ω. Ἰω. Μαυροκορδάτῳ.
 ἘΝ ΧΙῶ, παρὰ τῷ ἱατρῷ Κ^ω. Γε. Γλαράκῃ.
 ἘΝ ΚΥΔΩΝΙΑΙΣ, παρὰ τῷ διδασκάλῳ Κ^ω. Θεοφίλῳ.
 ἘΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Νικολάῳ Ζαδέ.
 ἘΝ ὙΔΡΑ, παρὰ τῷ Κ^ω. Παναγιώτῃ Μπεγλοπούλῳ.
 ἘΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ, παρὰ τοῖς ἱατροῖς Κ^ω. Ἰω. Ἀσάνῃ καὶ Γερασίμῳ Βαλσαμάκῃ.
 ἘΝ ἈΓΙΑ ΜΑΥΡΑ, παρὰ τῷ ἱατρῷ Κ^ω. Ἀθανασίῳ Πολίτῃ.
 ἘΝ ἸΘΑΚῃ, παρὰ τῷ ἱατρῷ Κ^ω. Θεοδοσίῳ Τσηλιάνῃ.
 ἘΝ ΒΟΥΚΟΡΕΣΤΙῶ, παρὰ τῷ Ἀρχοντῇ Ποστελνίκῳ Κ^ω. Ἰακώβῳ Ρίξῳ καὶ τῷ διδασκάλῳ Κ^ω. Γε. Γεναδίῳ.
 ἘΝ ΚΡΑΙΟΒῃ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ἸΑΣΙῶ, παρὰ τῷ Ἀρχοντῇ Ποσεινίκῳ Κ^ω. Ἰακωβάκῃ Ρίξῳ.
 ἘΝ ὈΔΗΣῶ, παρὰ τῷ διδασκάλῳ Κ^ω. Ἰω. Μακρῇ καὶ Κ^ω. Ἀθανασίῳ Σεκίρῃ.
 ἘΝ ΜΟΣΧΑ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΝΙΣΣῃ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΤΑΪΓΑΡΡΟΚῶ, παρὰ τῷ
 ἘΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ, παρὰ τῷ Ἀρχοντῇ Προξένῳ Κ^ω. Δημητρίῳ Καπούδα.
 ἘΝ ΒΙΕΝΝῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Κ. Κοκκινάκῃ.
 ἘΝ ΤΕΡΓΕΣΤῃ, παρὰ τῷ Κ^ω. Παντολέοντῃ Μαυροκορδάτῳ.
 ἘΝ ΛΙΒΟΥΡΝῶ, παρὰ τῷ Κ^ω. Μιχαήλ Ροδοκανάκῃ.
 ἘΝ ΒΕΝΕΤΙΑ, παρὰ τῷ Κ^ω.
 ἘΝ ΛΟΝΔΙΝῶ, παρὰ τῷ Κ^ω. Ἀλ. Κοντοσύλῳ.

Ὅσοι ἄλλων πόλεων κάτοικοι ἐπιθυμοῦν ν' ἀποκτήσωσι τὸ βιβλίον, παρακαλοῦνται νὰ στείλωσι τὴν τιμὴν αὐτοῦ καὶ τὰ

(4)

ὀνόματά των εἰς κἀνένα τῶν ἀνωτέρω σημειωμένων φιλογενῶν
ἐπισατῶν.

Ἐν Παρισίοις, ἀ' Ἰανουαρίου, αἰκκζ.

Ν. Σ. ΠΙΚΚΟΛΟΣ.